

TIGHT BINDING BOOK

**TEXT FLY WITHIN
THE BOOK ONLY**

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200634

UNIVERSAL
LIBRARY

— ಗೆ

ನನ್ನ ದೇಯೊಳಗಿದ್ದ ಕಿಡಿಯಿದನು ಪೊದಲು
ನಿನ್ನೊ ಲುಮೆಯೆಲರುರುಹಿ ಬಯಲಿಗಳೆದಿರಲು,
ಮನ್ನಿ ಸಿದರಲಿ ಕುಂದನೆಂದಾಡಲೇಕೆ?—
ನಿನ್ನ ಬೆಳಸನು ನೀನೆ ಬರೆದಿಕ್ಕಲಾರೆ!

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ

Checked 1969

ಅರಿಕೆ

ಪ್ರೇಮಗೀತಗಳನ್ನು ಒರೆಯುವುದೂ, ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಬಿಳಕಿಗೆ ತರುವುದೂ—ಎರಡೂ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳೇ. ಈ ಬಗೆಯ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯದ ಹದ ಎಲ್ಲಿ ವಿಾರುತ್ತದೆ, ರಸ ಎಲ್ಲಿ ಹಸಗೆಟ್ಟು ಹಾಸ್ಯಕರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆರಿಯುವುದು ಲೇಖಕನಿಗಂತೂ ಒಲು ಕಷ್ಟ. ಆದರೂ ಭಾವವು ಪ್ರೇರಿಸಿದಾಗ ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಮನಸ್ಸುಕೊಡದೆ, ನಾಲ್ಕು ಚರಣಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಕೂಡಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಆಪ್ತಮಿತ್ರರು ಕೆಲವರ ಬಸ್ಪಿಗೆಯೂ ಉತ್ತೇಜನವೂ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಧೈರ್ಯ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಕೂಡ, ಈ ಚಿಕ್ಕ ಗೀತಾವಳಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಳುಕಿಸಿದಲೇ ಸಹೃದಯರ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಕವನಗಳು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದವುಗಳಲ್ಲ; ಕಡೆಗೆ ಬಂದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡ ಬರೆದವುಗಳಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಷಯಾನುಗುಣವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿದ್ದರೂ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಮರಸ್ಯವು ವಾಚಕರಿಗೆ ತೋರದಿರಬಹುದು; ಅವರೂ ಅದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡದೆ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜಿಡಿ ಕವನಗಳೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಕೋರಿಕೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡು ಮಾತುಗಳು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರರಸವು ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಈಗ ನಾವು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ನಾಚುವ ಹಲವು ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅಶ್ಲೀಲಧ್ವನಿಯಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಪ್ರೇಮದ ಪೃಥಯವನ್ನು ಶುಚಿಯಾದ ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ, ವಿಶ್ವಮನೋಹರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ

ಕವಿಗಳು ನಿರೂಪಿಸಬಲ್ಲರೆನ್ನು ವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳೇ—ನನ್ನ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಮಾಧುರ್ಯಸೌಕುಮಾರ್ಯಗಳು ಕೊಂಡ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಉಳಿದಿದ್ದರೆ—ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಸಿಲ್ಲಬಹುದು. ಈ ಜಿಡಿ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ—‘ಮುಕ್ತಕ’ಗಳಲ್ಲಿ—ಬಂದೊಂದೂ ವೂರ್ಣಕಾವ್ಯ. ಅವಕಾಶವು ಇಷ್ಟು ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಒಂದು ಸಮಗ್ರಭಾವವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸವಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಸ್ವಾದಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಕವಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೂ ಹಾರಬಿಟ್ಟು, ಚಿತ್ರದ ಸುತ್ತಲೂ ಒಂದು ಉಚಿತವಾದ ಆವರಣವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಕವಿಯ ಮಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಜೀರಬೇಕು. ಆಗ ನನಗೆ ಈ ‘ದಂತದ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗೇಲಸ’ದ ಅವೂರ್ವಸತ್ತ್ವವು ಮಂದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ; ಅಮರುಕಸಂಘ ಕವಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳೇ ‘ಗಾಥಾಸಪ್ತಶತಿ’ಯಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾಕೃತ ಪದ್ಯಗಳಿಗೂ—ಅಷ್ಟೇಕೆ, ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳಿಗೂ ಕೂಡ—ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರೀಕ್ ಪದ್ಯಗಳ ಪರಿಚಯವು ನನಗೆ ಅವುಗಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ರೂಪಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಟನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸರವಾಗಿ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತ ಹಿರಿಯರಿಗೂ ಮಿತ್ರರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತುಂಬ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ‘ನಡೆದ ಸಂಗತಿ’ ಎಂಬುದು ‘ಜಯಕರ್ನಾಟಕ’ದಲ್ಲಿಯೂ ‘ಹಿಡಿದ ವ್ರತ’ವು ‘ಸರಸ್ವತಿ’ಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮೊದಲೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದುವು. ಈ ಕೃಪೆಗಾಗಿ ಅವೆರಡು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು.

ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ.

ಕವನಗಳ ಕ್ರಮ

	ಪುಟ
೧. ಏಕೆ	೧
೨. ಪ್ರಥಮ ದರ್ಶನ	೨
೩. ಸಂಬಂಧ	೪
೪. ಹೂವಿನ ಸರ	೬
೫. ಹೊರಡುವಾಗ	೯
೬. ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ	೧೦
೭. ಪ್ರಶ್ನೆ-ಉತ್ತರ	೧೧
೮. ಅಗಲಿಕೆ	೧೨
೯. ನಿರಾಶೆ	೧೩
೧೦. ಬಿಸಿಲು ಕುದುರೆ	೧೪
೧೧. ಹಿಡಿದ ವ್ರತ	೧೫
೧೨. ಉಪೇಕ್ಷಿತೆ	೧೮
೧೩. ಸಂಶಯ	೧೯
೧೪. ಒಲವೋ ಹಗೆಯೋ	೨೦
೧೫. ಸಮಾಧಾನ	೨೧
೧೬. ಏಕೆ ನಲುಗಿತು	೨೫
೧೭. ತನಗೆ	೨೮
೧೮. ನಡೆದ ಸಂಗತಿ	೩೦
೧೯. ಅಂಜಿಕೆ	೩೨
೨೦. ಪ್ರೇಮ ಭೈರವ	೩೩

ಅನುವಾದ

೨೧. ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ :	
ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಕಾಲ	೩೭

ಪಾಂಥ ವನಿತೆ	೩೮
ಅಭಿಸಾರಿಕೆ	೩೯
ಹತಾಶೆ	೪೦
ವಿರಹಿ	೪೧
ಸಂಕೀರ್ಣ	೪೩
೨೨. ಗಾಢಾಸವ್ವ ಶತಿಯಿಂದ	೪೪
೨೩. ಗ್ರೀಕಿನಿಂದ	೪೬
೨೪. ಕಣ್ಣು	೪೭
೨೫. ಹೆಸರು	೪೮

ಒಲುಮೆ

ಏಕೆ

ನಿನ್ನ ಕಾಣುತ್ತಲೆ ನನ್ನೆ ದೆಯೇಕೆ ಹಾರುವುದು,
ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಸಂತೋಷವೇಕೊಗೆವುದು ?
ನಿನ್ನ ಸಂಗದ ಸೌಖ್ಯವೇಕೆ ಮನಸನು ಕುಣಿಸಿ
ಮಿಕ್ಕೈಲ್ಲ ಚಿಂತೆಯನು ಮರೆಯಿಸುವುದು ?
ನಿನ್ನ ಮೈ ಸೋಕಿದರೆ ಮಿಂಚು ಹರಿದಂತೇಕೆ
ನನ್ನ ಮೈ ಬುಮ್ಮೆಂದು ಕಂಪಿಸುವುದು ?
ನಿನ್ನ ನಗಲು ಬಾಳಿಸೊಳಗೇಕೆ ಸವಿಯಿರದು,
ನನ್ನ ನೇತಕೆ ದುಗುಡ ಸೆರೆಗೊಳುವುದು ?

ನಿನ್ನ ಚಿಂತೆಯಲಿಂತು ನಾನೇಕೆ ಮುಳುಗಿರುವೆನು,
ನಿನ್ನ ಮೂರ್ತಿಯಸದೆಯ ಪೀಠದಲಿ ನಿಲಿಸಿರುವೆನು ?
ನಿನ್ನ ಮೋಹದ ಮಾಯೆಯೇಕೆ ಹಗಲಿರುಳೆನ್ನದೆ
ನನ್ನ ಜೀವನಸುಧವನೆಡೆನಿಡದೆ ಕವಿದಿರುವುದು ?

ಪ್ರಥಮ ದರ್ಶನ

ತಳೆದ ಮುಗಿಲ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ
ದಿನವು ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದಿತು.
ಮಳೆಯು ಮನಸಿನುಲ್ಲಸವನು
ಜೆನುಗಿ ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಹೊರಗೆ, ಕಾಂತಿ ಹಗಲಿಗಿಲ್ಲ ;
ಬರಿಯ ಮಂಕು ಕವಿದಿದೆ.
ಹರಿವ ಮಿಂಚು, ಸಿಡಿಲು ಇಲ್ಲ ;
ಹನಿವುದೊಂದೆ ತುಂತುರು.

ಒಳಗೆ, ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಕುಳಿತು
ಎನೊ ನೆನೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ ನು.
ಮಳೆಯಿತಾಗ ಮಿಂಚದೊಂದು
ಸೆಳೆದು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುನು.

“ ಬಾರೆ ತಾಯಿ, ಮಾವನವರಿ-
ಗೆರಗು ” ಎಂದ ಮಾತಿಗೆ—
ತೋರಿ, ಮೆಲ್ಲನೆಣಕಗಿನಿಂದ
ನಡೆದು ಬಂದ ಮಿಂಚದು.

ಅವಳ ಮುಗುಳುನಗೆಯ ಹೊಸಲು
ಮಸೆಯನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿತು.
ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ
ಹಗಲ ಮಂಕು ಚೆದರಿತು.

ಅಂದು ತನಕ ಬಂಧಿಸಿದ್ದ
ನನ್ನ ಮನದ ಬಾಗಿಲು
ಒದೆ ಸಲಕೆ ತೆರೆದುಹೋಯ್ತು—
ಅವಳು ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಳು.

ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಕಸ್ಯೆಯರನು
ಹಿಂದೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲವು !
ಇಷ್ಟು ಬೇಗನಿಲ್ಲಿ ಮನಸು
ಹಿತವನೆಂತು ಪಡೆಯಿತು ?

ಚೆಲುವೆಯೆಂದು ನುಡಿಯಲಾರೆ ;
ಚದುರೆಯೇನೋ ತಿಳಿಯದು.
ಒಲಿದು ನನ್ನ ಹೃದಯವೆಂತು
“ ಇವಳೆ ಸಾಕು ” ಎಂದಿತು !

ನಂಬಂಧ

ನೋಡಿರುವೆ ನಾನೆಷ್ಟೋ ಜನರನೀ ಧರಣಿಯಲ್ಲಿ,
ಮುಸುಕಲ್ಲವು ನನ್ನ ಸವರ ಮಾಯೆ.
ನಂಟರಿಷ್ಟರೊಳೆನ್ನ ಮನದೊಲವು ನೆಲಸಿಯೂ
ಈ ಬಗೆಯ ಹೊಸ ರಾಗವುದಿಸಲಿಲ್ಲ.
ಇಳೆಯ ಸುಂದರಿಯರಾ ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟಗಳೆ
ಸರಳೆನ್ನ ಹೃದಯವನು ಸೋಕಲಿಲ್ಲ.
ನೀನು ಮಾತ್ರವದೆಂತು ನನ್ನ ಜೈತನ್ಯವನು
ಸೆರೆಗೈದು ಪ್ರೇಮದಲಿ ಬಂಧಿಸಿರುವೆ ?

ನಿನ್ನ ನರಿತಿರಲಿಲ್ಲ, ಕಂಡುಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ,
ಬಂಧುಬಳಗವು ಮೊದಲೆ ನೀನಲ್ಲವು.
ಬಾಲ್ಯದಲಿ ಸಿನ್ನೊಡನೆ ಕಲಿತು ವಿಹರಿಸಲಿಲ್ಲ,
ಮುತ್ತೆ ಚಿರಸಂಚಯವು ನನಗಿಲ್ಲವು.
ನಿನಗೆ ನಾನುಪಕಾರವೆಸಗಲಿಲ್ಲವು, ನೀನು
ನನ್ನ ಕಷ್ಟದ ದಿನದ ಬಗೆಯನರಿಯೆ.
ಸಂಬಂಧವಿಂತಿರಲು ನಮ್ಮ ನಿಬ್ಬರನೆಂತು
ಹೊಂದಿಸಿತು ಪ್ರೇಮದಲಿ ವಿಧಿಲಿಖಿತವು ?

ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಅಂಕುರಿಸಿತೀ
ಸವಭಾವಗಳ ಮೊಳಕೆ ನನ್ನೆದೆಯಲಿ.
ಅಂದು ಬಾಯ್ತೆರೆಯಿತೆನ್ನೆದೆಯ ಕತ್ತಲೊಳವಿತು
ಮೇಲೆ ತೋರದ ಪ್ರೇಮಮಂಜೂಷವು.

ನಾಸು ನಂಬದ ಕಾರ್ಯವಂದು ನಡೆಯಿತು, ನನ್ನ
ಜೀವನದ ಬಗೆಯಂದೆ ಹೂಸದಾಯಿತು.
ಪ್ರಥಮದರ್ಶನದೊಳೆ ಪ್ರೇಮವುಕ್ಕುವ ತೆರವು-
ನಂದು ಮನಗಾಣಿಸಿದ ಗುರುವು ನೀನು.

ಹಿಂದೆ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸಂಜೆಗೊಪಿಸಲಿ ಮೊಳೆತ
ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮದ ಮೊಗ್ಗೆ ಈ ಜನ್ಮದೊಳೆಹುಗಲೊಳು
ಪ್ರಥಮದರ್ಶನದ ರವಿಯುದಯದಲಿ ಜರಿದರಳಿತು.—
ಬೀಬಿಲ್ಲದೆ ವೃಕ್ಷವೊಳುವುದು ಜಗದೊಳುಂಟೆ !

ಹೂವಿನ ಸರ

ಬರಿಯ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನು
ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ.
ನೆರೆಯಿತಿರುಳು ; ನಿದ್ದೆ ಬರುವ
ಗಳಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ
ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಳೆಯ ಸದ್ದು
ಸುಳಿದು ಬಂದಿತು.

ಯಾರು ಬಂದರೆಂದು ನೋಡ-
ಲೋರೆಗಣ್ಣು ಹರಿಯಿತತ್ತ :
ಹಾಂತೆದೆಯು, ಮೈಯ ಪುಳಕ
ಜುಮ್ಮನೆದ್ದಿತು ;
ದೂರಕೊಡನೆ ಜಾರಿತಾಗ
ಸುಮ್ಮನಲಸಿಕೆ.

ಬಂದ ಹೆಣ್ಣು ನನ್ನ ಮಡದಿ—
ಅಂದಿಗೆರಡು ತಿಂಗಳಿಲ್ಲ
ನಿಂದು ಹಸೆಯಲವಳ ಕೈಯ
ನಾನು ಹಿಡಿದುದು ;
ಒಂದು ಮಾತನಾಡಿ ಇಲ್ಲ
ನಾನು ಅವಳಲಿ.

ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಾಲೆ ತಡೆದು,
ಹೋಗಿಬರುವರುಂಟೆ ಎನುತ

ಹಾಗೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ತನ್ನ
ಕತ್ತನೊಲೆದಳು ;
ಬೇಗ ಕೈಯನೊಳಗೆ ನೀಡಿ
ಇತ್ತ ಸರಿದಳು.

ಬೆಳಕು ಕಡಮೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ;
ತಿಳಿಯದವಳ ಕೈಯಲೇನೊ ;
ತಿಳಿಯಿತೊಂದು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ—
ಆವಳ ಪ್ರೇಮವು :
ಬೆಳೆದ ಲಜ್ಜೆ ಮುಸುಕನುಳಿದ
ಸವಿಯ ಭಾವವು.

ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯರಿವ ಮೊದಲೆ
ನನ್ನ ಸೇರೆಯವಳ ಬಳಿಗೆ
ಮುನ್ನ ಹರಿದುಹೋಯಿತೊಡನೆ
ಕುಸಿದುಬಿದ್ದಿತು
ಚೆನ್ನೆಯೊಲಿದು ಪೋಣಿಸಿದ್ದ
ಕುಸುಮಮಾಲಿಕೆ.

ದಿಟ್ಟೆ ಹುಡುಗಿ ಎನುವಿರೇನೊ ?—
ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸರವ
ಗಟ್ಟಿಮನಸು ಮಾಡಿ ನನ್ನ
ಬಳಿಗೆ ತಂದಳೊ !
ಪುಟ್ಟ ಮೈಯೊಳೆಷ್ಟು ಒಲವೊ
ಅಳಿಯಬಲ್ಲೆನೆ !

ಒಂದು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ,
ಒಂದು ನಿಮಿಷ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.
ಬಂದ ಮಿಂಚು ಮರಳಿತಿಷ್ಟೆ
ಸಾಕು ಪ್ರೇಮಕೆ.
ಹೊಂದಿ ಹೃದಯವೆರಡು ತಿಳಿಯ-
ಲೇಕೆ ಸುಡಿಗಳು ?

ಹೊರಡುವಾಗ

ಹಿರಿಯರು ವರೆಂದು ನಾಚಿ ಸುಡಿಯಲಾರದವಳ ಕೊರಗು,
ತೆರೆದ ತುಟಿಯ ನಡುಕ, ಇಸಿಸು ಬೆವತು ಕಂಪಗಾದ ಕೆನ್ನೆ,
ಸೀರ ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಕಣ್ಣು ಜೀರುತಿರುವ ಬಯಕೆನೋಟ;—
ಊರಿಗಿದನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಹೊರಡಲಾರೆ, ನಿಲ್ಲಲಾರೆ!

ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ

ಮರುಹಗಲು ತೆರಳುವೆನು ನಾನೆಂದು ತಿಳಿದು
ಹಿರಿಯರೆದುರಿಗೆ ಬೀಳುಕೊಳುವುದಕೆ ನಾಚಿ
ನನ್ನೆಡೆಗೆ ರಾತ್ರಿಯಲಿ ಹೆರರಿಯದಂತೆ
ಚೆನ್ನೆ ನವವಧುವಂದು ಶಂಕಿಸುತ್ತ ಬಂದು,
“ ಅಡಿಗೇರಗಿ ಹೋಗುವೆನು ” ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು-
ಬಿಡಲು ಬೆಸ್ಪಾದಂತೆ ನಾನೇಕೆ ಸಂತೆ ?
ಮಣಿದವಳ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಮುಂಗುರುಳ ತಿದ್ದಿ
ಅಣಿಯಾಗಿ ತುಟಿ ಕೆನ್ನೆ ಕಣ್ಣು ಮುತ್ತಿಟ್ಟು
ಸೆಳೆದಪ್ಪಿ ನನ್ನ ಡಿಯನೇಕಾಡಲಿಲ್ಲ ?
ಕುಲದ ಕಟ್ಟಳೆಗಂಜಿ ಮೋಸವಾಯ್ತಲ್ಲ !
ಆ ರೀತಿ ಮನ್ನಿಸಿದ ಕುಲದ ಕಟ್ಟಳೆಯೆ
ದೂರವಿರಿಸಿಹುದೀಗ ನಮ್ಮ ನಿಬ್ಬರನು !

ಪ್ರಶ್ನೆ-ಉತ್ತರ

(ತ್ರಿಪದಿ)

ಹನ್ನೊಂದು ಹೊಡೆಯಿತು ; ಅಣ್ಣನ ಕೋಣೆಯ-
ಲಿನ್ನೂ ದೀವಿಗೆಯೇ ಆರಲ್ಲ.—ಇಂದೇಕೆ
ಮುನ್ನಿಲ್ಲದೋದ ಹಿಡಿದನು ?

ಚೆನ್ನೆ ತಾರೂರಿಗೆ ಹೋದಳು ; ಅವನಿಗೆ
ತನ್ನ ಮಂಚದಲಿ ಮನಸಿಲ್ಲ.—ಅದರಿಂದ
ಇನ್ನೂ ದೀವಿಗೆಯೇ ಆರಲ್ಲ !

ಅಗಲಿಕೆ

ಬೀಗ ಕೂಡುವೆವೆಂಬ ಸೆಚ್ಚಿ ಕೆಯೂರೆಗೋಲನು ಸೆಮ್ಮಿ ಸಿಲ್ಲತ
ಸಾಗಿಹೋದೀ ವರುಷವೊಂದನು ನಾವದೆಂತೋ ಕಳೆದವು.
ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಯಿತು ಕುಲದ ಕಟ್ಟಳೆಯೆಂಬ ಹೊಸಲಿನ ಸೆಳವಿನೊಳಗೆ
ಸೆಚ್ಚಿ ಕೆಯ ಹುಸಿಯೂರೆಗೋಲದು; ಬೆಳೆದುಹೋದುವು ದಿನಗಳು.
ಕೂಡುವಾ ಮಾತೇಕೆ? ಸೋಡುವ ಭಾಗ್ಯವೇ ಸಮಗಿಲ್ಲ!—ಬಿರುಹೊಳೆ
ಕಾಡುತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಮೊರೆಯುತ ಸರಿಯುತ.

ಬೀಯುವನು ನಾನೊಬ್ಬನಾದರೆ ಮೆಟ್ಟುವೆನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಗೋಳನು,
ಹಾಯುವೆನು ಗಂಡೆದೆಯಲೆದುರಿಸಿ ದೀರ್ಘವಿರಹದ ಕಿಚ್ಚನು.
ಆಯ್ಯೋ, ತಾಳುವಳೆಂತು ಕೋಮಲೆ ಹಿಂಗದಾ ಹಂಬಲಿನ ಸೋವನು?
ಕೊಯ್ಯದೇ ನಾಚಿಕೆಯು ಕೊರಳನು, ಹೆರರಿಗುಸಿರುವೆನೆನ್ನಲು!
ವಾಸಿ ನನ್ನೊಳದೇಕೆ ಲೋಕಕೆ ವಿಾರದೊಲುಮೆಯನಿತ್ತೆ, ನಲ್ಲೆ ?
ತಾಸದಲಿ ಕಂಗೆಡುವುದೊಂದೇ ಫಲವೆ ಸಿನ್ನಾ ಪ್ರೇಮಕೆ!

ನಿರಾಶೆ

ನಲ್ಲೆ, ನಿನ್ನ ನು ಸೆಳೆದು ಬಾಚುತ್ತೀ ಭುಜಗಳಲಿ
ಬಿಗಿಯುವಾ ಭಾಗ್ಯವನು ಕೇಳೆ ನಾನೀಗ ;
ಗಲ್ಲವನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ತುಟಿಯ ಸವಿಯನು ಹೀರಿ
ನಗುವ ಕಣ್ಣನು ಚುಂಬಿಸಲು ಕೋರೆನೀಗ ;
ಚೆಲ್ಲಾಟವೂ ಬೇಡ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಲಿ ; ಎರಡು
ನುಡಿಯನೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ, ಕೊನೆಗೆ, ನಾನೊಲ್ಲೆ .
ಬಲ್ಲೆ : ನಿಲುವೆ ನನ್ನ ಸುಕೃತಕೀ ಸಿರಿಯೆಲ್ಲ ;
ತಡೆಯಲೊಪ್ಪುವೆ ದೂರಕೇರುವಾಸೆಯನು.
ಸುಡುವುದಯ್ಯೋ, ನನ್ನ ನೀ ಚಿಂತೆಯೊಂದೆ :
ಮುಖವೊಂದನಾದರೂ ನಾನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ
ಸುಖಿಯಾಗಲೆಳಸಿದೆನು, ಪಾಪಿ ಕಣ್ಣಿನಲಿ ;—
ಕಡೆಗಿಷ್ಟು ಕರುಣವೂ ವಿಧಿಗಿಲ್ಲವಾಯ್ತೆ !

ಬಿಸಿಲು ಕುದುರೆ

ಬಾಯಾರಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಲಿಹನು
ಕೊನೆಯೆ ಕಾಣದ ಮರಳುಗಾಡಿನಲ್ಲಿ.
ಬೀಗ ದೊರೆಯುವ ತೆರದೊಳೆದುರಿನಲಿ ಮಿಂಚುವುದು,
ಕೆರಳಿಸುವುದಾಸೆಯನು ಬಿಸಿಲು ಕುದುರೆ.
ತವಕದಲಿ ಸಾರುವನು ; ಒಡನೆ ಹಿಂಜರಿಯುವುದು,
ಅಣಕಿಸುತ ಸರಿಯುವುದು ಬಲು ದೂರಕೆ—
ಕಾಲಚಕ್ರದ ಮರಳುಗಾಡಿನೊಳಗಣಕಿಸುತ
ಕಾಂತಾಸಮಾಗಮದ ಬಿಸಿಲು ಕುದುರೆ !

ಹಿಡಿದ ವ್ರತ

ಬಾಲೆಯೊಬ್ಬಳು ಶಯನವೇರಿ
ಕುಳಿತು ಕಾಯುತಲಿರುವಳು ;
ಕೇಳಬಂದಿತು ತಂಣತಂಣನೆ
ಹತ್ತು ಘಂಟೆಯ ನಾದವು.

ಒಡನೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನು ತಳೆದಳು ;
ಹೂಡಿ ಪದ್ಮಾಸನವನು
ಮಡಿಲ ಮರೆಯೊಳಗಿಂದ ತೆಗೆದಳು
ಭಾವಚಿತ್ರವನೊಂದನು.

ಅದರ ಮೇಲೆಯೆ ಸಟ್ಟುಕೋಯಿತು
ಪ್ರೇಮಭಕ್ತಿಯ ಸೋಟವು.
ಪೃಥುಕವ್ಯವಳೊಮ್ಮೆ, ಮೆಲ್ಲನೆ
ತೆಗೆದು ತುಟಿ ಸೋಕಿಸುವಳು.

ಅಗಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಥನ
ನೆನವು ತುಂಬಿತು ಮನದಲಿ ;
ಅಗಲಿದಾ ದಿನ ತಾವು ಇಬ್ಬರು
ಹಿಡಿದ ವ್ರತವನು ನೆನೆದಳು :

“ ಇಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದೀ ಹತ್ತು ಘಂಟೆಯೆ
ಅಲ್ಲಿಯೂ ದನಿಗೈಯುತ,
ನಲ್ಲನಲ್ಲೆ ಯರಿಬ್ಬರಾತ್ಮವ-
ನೊಂದುಗೂಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

“ ಸೇರಿ ಮನದಲಿ, ಶಾಂತಿಗೊಳ್ಳಲು,
 ಗಳಿಗೆಯೊಂದನು ದಿನದಲಿ
 ಘೋರವಿರಹದ ಹಿಡಿತದಿಂದ
 ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿರುವೆವು.

“ ಈಗ ಕುಳಿತಿಕನಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಲು,
 ಈಗ ಸುಯ್ಯುತ್ತಲಿರುವನು ;
 ಈಗ ಚಿತ್ರವನವ್ವು ತಿರುವನು,
 ಈಗ ಕಂಬನಿಗರೆವನು ! ”

* * *

ಎನು ಬಲ್ಲಳು ಬಾಲೆ : ನಲ್ಲನ
 ಪ್ರೇಮ ಬತ್ತಿದ ಬಗೆಯನು ?
 ತಾನು ಸಲಿಸುವ ಭಕ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ
 ಮಣ್ಣುಗೂಡುವ ಬಗೆಯನು ?

ಈಗ ಯಾರನು ನೆನೆಯುತ್ತಿರುವನೋ,
 ಯಾರ ಚಿತ್ರಕೆ ಮಣಿವನೋ,
 ಈಗ ಯಾರಪ್ಪಿಗಿಯಲಿರುವನೋ,—
 ನಗರಮಾಯೆಯೆ ಬಲ್ಲಳು !

ದೂರದೂರಲಿ ಕಾದು ಕಂದಿದ
 ಸತಿಯ ಹಂಬಲೆ ತೊರೆಯಿತು ;
 ಜಾರಿದಾ ದಿನಗಳಲಿ ಹಿಡಿದಾ
 ವ್ರತದ ಹೆಸರೇನುಳಿವುದೆ !

ಅವಳ ಸುಖವನು ತೋಡಿದೆ, ದ್ರೋಹಿ!—

ಕೆಲವು ದಿನ ಹಿಂದಿರುಗದೆ

ಅವಳ ಹುಸಿ ನೆಚ್ಚಿ ಕೆಯನಾದರು

ಉಳಿಸು : ಕನಸನೆ ಸವಿಯಲಿ!

ಉಪೇಕ್ಷಿತೆ

ಚಿನ್ನದಳೆ, ಡಾಬು, ಬಳೆ, ಮಣಿಯೋಲೆಯೇಕೆ ?
ಸರಿಗೆಗುಪ್ಪಸವೇಕೆ, ಹಿರಿ ದುಗುಲವೇಕೆ ?—

ನಿನ್ನ ಸಿರಿಯಿದನೆಲ್ಲ ಮೈತುಂಬ ನೆರೆಸಿ.

ಲೋಕಕೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಪುತ್ರಳಿಯಿದೆಸಿಸಿ,
ನಿನ್ನೊಲವೆ ಸೋಕದೀ ನನ್ನ ಒದುಕೇಕೆ !

ಸಂಶಯ

ಹವಣಸರಿಯದ ನನ್ನ ಪ್ರಣಯಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು
ತಾಳಲಾರದೆ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಭಾರವನು
ಅವಿತುಕೊಳ್ಳುವೆಯೇನು ? ನನ್ನ ಕಳೆ ರೋಸಿದರೆ
ಹೇಳಲೊಲ್ಲೆಯದೇಕೆ ನನಗೆ ಸತ್ಯವನು ?
ಬಂದೊಂದು ಸಲ ಬಂದು ಸುಖಿಯ ನಗೆಯನು ಜೀರಿ
ಸಂದೇಹವೆಲ್ಲವನು ಮರೆಸಿ ನಂಬಿಸಿ ನಡೆವೆ ;
ಗೋಳನೊಡ್ಡುವೆ ತಿರುಗಿ ನೀನುಪೇಕ್ಷೆಯಲಿ.
ದಿಟವನರಿತರೆ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಜಿರುಯುವುದೆಂದು
ತಟವಟದ ಕೇಳಿಯನು ನನ್ನೊಳಾಡುವೆಯು !

ಬಲುಮೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದು ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದ ಮಾತು ;
ಸಿಂದಿಸೆನು ಪ್ರೇಮವನು ನೀನೇರೆಯದಿರಲು.
ಬಲಿತ ಬೇರನು ಕಡಿದು ಮಡುವೆ ನನ್ನಾಸೆಯನು—
ಒಂದೆ ಬಾಂಗೆ ಮುಗಿವುದದರ ಕಥೆಯೆಲ್ಲ !
ಒಮ್ಮೆ ನಂಬಿಕೆ, ಈಗ, ಮರುಗಳಿಗೆಯಲೆ ಶಂಕೆ,
ಸೆಮ್ಮದಿಯ ಹೆಸರುಂಟೆ ?—ನಿಮಿಷನಿಮಿಷಕೆ ಹೊರಳಿ
ಕಂದಿಹೋಯಿತು ಮನನು : ನಾ ಹುಚ್ಚನಾದೆ.
ಸಂಶಯದ ನರಕದಲಿ ನನ್ನ ನೇಕುರುಳಿಸಿದೆ ?
ಹಿಂಸೆಯಿದಕಿಂತಲೂ ಮರಣವೇ ಲೇಸು !

ಒಲವೋ ಹಗೆಯೋ

ಮಿಕ್ಕವರಲಿ ನಗೆಗೂಡುತ ಬೆರೆವೆ,
ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬರಿಗೋಳನೆ ಕರೆವೆ ;
ಒಲವೋ ಹಗೆಯೋ—ಯಾವುದಿದು ?

ಹೆರರೇನೆನ್ನಲಿ, ಕೇಳುತ ನಲಿವೆ,
ಸರಸವನಾಡಲು ನನ್ನಲಿ ಮುನಿವೆ ;
ಒಲವೋ ಹಗೆಯೋ—ಯಾವುದಿದು ?

ಕುಳಿತರೆ ಸಿಂತರೆ ಹುಳಕನೆ ಬಗೆವೆ,
ತುಸ ತಪ್ಪಾದರು ಕಲಹವ ತೆಗೆವೆ ;
ಒಲವೋ ಹಗೆಯೋ—ಯಾವುದಿದು ?

ಪ್ರಣಯವ ಜೀರಲು, ಕಪಟವಿದೆಸುವೆ,
ಸುಮ್ಮನೆ ಸಾರಲು, ಒಲವಿಲ್ಲೆನುವೆ ;
ಒಲವೋ ಹಗೆಯೋ—ಯಾವುದಿದು ?

—ದೂರಿದೆನಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನ ಸು ಹೆಚ್ಚು ?
ನನಗಾದರೂ, ಈ 'ಹಗೆ'ಯೂ ಮೆಚ್ಚು !
ಒಲವೋ ಹುಚ್ಚೋ—ಯಾವುದಿದು !

ಸಮಾಧಾನ

ಕಣ್ಣು ಮರೆಯಾದೊಡನೆ ಕಳವಳಿಸಿ ತವಕದಲಿ
ನನ್ನ ನರಸುತಲದ್ದೆ ಹಿಂದೆ ನೀನು.

ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲಿ ಸೇರಿ ಸಲ್ಲಾಪಗಳಲಾಗ
ಹೊತ್ತು ವಿಾರಿದುದನೇ ತಿಳಿಯದಿದ್ದೆ.

ನನ್ನ ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಮನಗರಗಿ ನೀನತ್ತೆ ;
ನನ್ನ ಸಿರಿಯಲಿ ಹಿಗ್ಗಿ ನೀನು ಮೆರೆದೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಹಗಳೆರಡು, ಚೈತನ್ಯವೊಂದೆಂಬ
ಮಾತು ದಿಟವೆಂಬಂತೆ ನೀನು ನಡೆದೆ.

ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನಾ ಪ್ರೇಮವೆಲ್ಲ ?
ನನ್ನಿರವನೇ ಮರೆತು ಹೇಗೆ ನೀಸಿರುವೆ ಇಂದು ?
ಅಂದು ಧಗಧಗನುರಿದು ನನಗೆ ಬೆಳಕೀಯುತ್ತಿದ್ದ
ಚ್ಚಾಳಿ ಧಟ್ಟನೆ ಹೀಗೆ ತಣ್ಣಗಿಂದಾರತೇಕೆ ?

ನನ್ನೊಲವಿನಲಿ ಕುಂದು ಕಾಣಬಂದಿತೆ ನಿನಗೆ ;
ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಸಮಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆ ?

ನಿನ್ನ ನೆಂದಾದರೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿದೆನೇ ?

ನನ್ನ ನಡೆ ನಿನಗೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲವೇನು ?

ಕಣ್ಣು ನೋಟಕೆ ಮೊದಲು ಸವಿಯಾಗಿ ತೋರಿದೀ

ರೂಪದಲಿ ದೋಷಕೆಡೆ ಸಿಕ್ಕಿತೇನು ?

ನನ್ನೊಡನೆ ಪರಿಚಯವು ಹೆಚ್ಚಿ ಬಂದಂತೆಲ್ಲ

.ನನ್ನ ಕಳೆಯಲಿ ಬಯಕೆ ಕುಗ್ಗಿತೇಕೆ ?

ಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಮೇಲಕುಕ್ಕಿದ ಪ್ರೇಮವು
 ಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಸುಮ್ಮನೆಯೇ ಬತ್ತಬೀಕೆ ?
 ಕಳೆದ ಬಸ್ತುಗಳಿಂದ ಬಿಳಿದ ಸಂಬಂಧವೆಂದು
 ನಾನು ನಂಬಿರಲದೇ ಸಿಮಿಷದಲಿ ಬಯಲಾಯಿತೆ !

ಹಿಂದೆ, ಮೊದಲಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಗುಟ್ಟಿಲ್ಲವನು,
 ಹೃದಯದಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ನನ್ನೊಲವನು
 ತಡೆಯಲಾರದೆ ಬಿಟ್ಟ ಸಿನಗೆ ಹೇಳಿದ ದಿನದ
 ನೆನಪು ನನಗಿರುವಂತೆ ನಿನಗಿರುವುದೆ ?
 ನನ್ನ ಮಾತನು ಕೇಳಿ, ಹುಚ್ಚು ಮಾತನು ಕೇಳಿ
 ಸುಮ್ಮನೇತಕೆ ನೀನು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ ?
 ನನ್ನಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲಿ ಪ್ರೇಮವಾಗ್ನಿ -
 ಯುರಿವ ವಾರ್ತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ನುಡಿದೆಯೇಕೆ ?
 ನನ್ನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರೇಮವಂಕುರಿಸಿದ್ದರೆ—
 ಆಸೆಗಳು, ಹೃದಯವನು ಕುಣಿಸಿದಾ ಸುಖದಿನಗಳು
 ಹುಟ್ಟಲೆಡೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ; ನಿಜ. ಅಲ್ಲಿ ತಡೆದಿದ್ದರೆ
 ಇಂದು ಕರುಳನು ಕೊರೆಯುವಳಲಿಗೂ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬಲವು ಬಂದು ಮನಸನು ಕೊಗಲು
 ಯಾರು ತಡೆಯುವರದರ ಪ್ರೇರಣೆಯನು !
 ಫಲವುಂಟೋ, ಇಲ್ಲವೋ, ನನ್ನ ನೋಲಿದಿರಬಹುದೋ—
 ಎಂಬ ಯೋಚನೆಗಳೇ ಜನಿಸದಂತೆ
 ಮರುಳಾಗಿ ಮೈಮರೆತು ದೂರದಿಂದಲೆ ತನ್ನ
 ಪ್ರಿಯಜನಕೆ ಪ್ರೇಮವನು ಸಲಿಸಬಹುದು.

ಜಿರಿದುದೇ ಸಾಕೆಂದು ಹೂವು ನಲಿಯದೆ? ಮತ್ತೆ
 ದೇವರಡಿಯಲಿ ಬೇಡುವುದೆ ವರವನು !
 ಈ ಒಗೆಯ ಕಥೆಯೆಷ್ಟೊ ಧರಣಿಯಲಿ ನಡೆದಿರುವುದು ;
 ನನ್ನೊ ಲುಮೆಯೊಂದರೊಳೆ ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡಿದ್ದೆ ನಂದು.
 ಬೂದಿ ಮುಸುಕಿದ ಸಣ್ಣ ಕೆಂಡದುರಿ ಕಾಣದಂತೆ
 ಆಸೆಗೂಡದೆ ನನ್ನ ಮನದೊಲವು ಮಲಗದ್ದಿತು.

ನಾನು ಸುಡಿದಂತೆಯೇ, ನನ್ನೊ ಲವನಂತೆಯೇ
 ನನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಬಗೆಯನೊರೆದೆ ನನಗೆ.
 ಆ ಗಳಿಗೆ ಮರೆಯುವುದೆ, ಆ ಸುಡಿಗಳೆಯುವುವೆ
 ನನ್ನ ಮೈಯಲಿ ಪ್ರಾಣವಿರುವ ವರೆಗೆ !
 ಎಲ್ಲಿ ಕೋಗುವೆನೆಂಬ ತಿಳಿವಿಲ್ಲದೆಯೆ ನಡೆವ
 ಕುರುಡಸಿಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಂದುವಾಗ.
 ತಡೆದಿದ್ದ ನವೊಲವು ಹರಿದು ಧಟ್ಟನೆ ಕೂಡಿ
 ಮಿಂಚುಗಿಡಿಯನು ಸುರಿಸಿದಂತಾಯಿತು.
 ಊಹೆಯನು ಮಾರುವ, ಕೊರತೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ
 ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಂದರಲಿ ನಾನಿರುವೆನೆಂದು ಬಗೆದೆ.—
 ಅಯ್ಯೋ, ಮರಳೊಟ್ಟಿನಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಕಟ್ಟುವ
 ಮನೆಯಂತೆ ನಿಮಿಷದಲಿ ಕುಸಿವುದೆಂದರಿಯಲಿಲ್ಲ !

ನನ್ನ ಬಾಳಿನ ಮಾರ್ಗದಲಿ ನೀನು ಸುಳಿದಾಡಿ
 ಮತ್ತೇತಕೋ ಬೇಗ ದೂರವಾದೆ.
 ಎಂತು ಮೊದಲಿನ ನಿನ್ನ ನಿಜದೊಲವು ಮಸುಳಿಸಿತೋ,
 ದಿಟವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು, ನಾನರಿಯೆನು.

ನಿನ್ನ ನೆನಪನು ನಾನು ತೊರೆಯುವುದಕ್ಕಳಿಸುವೆನು :
 ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವ ಮಾತನೆದೆ ಕೇಳದು !
 ನಿನ್ನೊಲವಿನಲಿ ಹಿಂದೆ ಪಡೆದ ಸುಖವನೆ ನೆನದು
 ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಕೊರಗಿ ಕರಗಿರುವುದು.
 ಒಂದೊಂದು ಸಲ ವಿರಹದಳಲಿನಲಿ, ಬದುಕಿದ್ದೆಲ್ಲ
 ಬರಿಯ ದುಃಖವೆ ಹೊರತು ಸುಖವಿಲ್ಲವಿಲ್ಲವೆಂದು
 ತೋರುವುದು ; ತನ್ನಾ ಸೆಯಿಂತೊಡೆದು ಹೋದ ಮೇಲೆ
 ಜೀವಿಸುವುದಿನ್ನೇತಕೆಂದು ಕೇಳುವುದು ಮನಸು !

* * *

ನಿನ್ನ ನೇತಕೆ ಮತ್ತೆ ದೂರುವೆನು ನಾಸಿಂತು,
 ನಿನ್ನ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ದೇನು ?
 ಕೋರಿದರೆ ಬಾರದೀ ಒಲುಮೆ, ನಿಲ್ಲದು ಒಳಿಕೆ
 ತಾನು ಹೋಗುವ ಕಾಲವೊದಗಿದ್ದರೆ.
 ಸಾಕು ನನ್ನ ಸುಭವವೆ : ನಿನ್ನಿಂದ ಪ್ರೇಮವೇ-
 ನೆಂಬುದನು ತಿಳಿದುದೇ ಸಿರಿಯಲ್ಲವೆ ?
 ಬಂದ ಶೋಕವು ಬರಲಿ ; ಕೀಳಲು ಗುಲಾಬಿಯನು
 ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚುವುದೆಂದು ಹೆದರಬಹುದೆ !
 ನಿನಗೆ ನಾನರ್ಪಿಸಿದ ಬಗೆಯ ಪ್ರೇಮವೆ ಮೊಳೆಯದೆ
 ದಿನದಿನವು ಲೋಕದಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯುವರು ಜನರು.
 ದೇವಮಾಯೆಯ ತೆರೆಯಲಿಣಿಕೆ ನೋಡಿದೆನು ನಾನು ;
 ಸಾಕು ನನಗಿದೆ : ಮತ್ತೆ ಕೊರಗುವುದು ಹುಚ್ಚ ತನವು !

ಏಕೆ ನಲುಗಿತು

ಏಕೆ ನಲುಗಿತು ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮವು,
ಇಂತು ವಿಗಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು ?
ಯಾರ ಕಣ್ಣೆ ಸರಾಯಿತು !

ಅಗಲಿಕೆಯ ಬೇಗೆಯನು ಸಹಿಸದೆ
ತಿರುಗಿ ಕೂಡಲು ತವಕಗೊಳುವೆವು ;
ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ,—ಮುನಿವೆವು,
ಕಾದಿ ಕಂಬನಿ ಸುರಿವೆವು.

ಹೃದಯದಲಿ, ನಾವರಿಯದಂತೆ
ಎಲ್ಲೊ, ವಿರಸತೆಯೆಂಬ ಜಿರುಸು
ಅವಿತುಕೊಂಡೇ ಇರುವುದು ;
ನಾವು ಸೇರಲು ಸಿಡಿವುದು.

ನಾವು ಇಬ್ಬರೆ ಪ್ರಣಯಗೊಳ್ಳಲು
ಹೆರರ ಜೊತೆಯನು ತೊರೆವೆವು ;

ಬಿಳಿದ ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯಲಿ ಸುಖವನು
ಸವಿಯಲೋಸುಗ ಬಿರೆವೆವು.

ಹೀನಭಾಗ್ಯವಿದೇನು ನಮ್ಮದು ?—
ಸುಖದ ಸುಳಿವನೆ ಕಾಣೆವು.

ಕಲಹವಿಲ್ಲದ ದಿವಸವೆಲ್ಲಿ ?

ತಪ್ಪನೆಣಿಸದ ಸರಸವೆಲ್ಲಿ ?

ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯವಿನೋದವು !

ಒಬ್ಬ ರೊಬ್ಬ ರನಿರಿಯುವುದಕ್ಕೇ
 ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮವು ಹುಟ್ಟಿತೆ!
 ಕಷ್ಟದಲಿ ನೆರವಾಗಲೆಳಸುತ
 ಅಳಲನ್ನೂ ಹದಿವೆವು.
 ಹಿತದ ಮಾತನು ಹೇಳಲೆಳಸುತ
 ಎದೆಯ ಹುಣ್ಣು ಸು ತೆರೆವೆವು.
 ಬೆಸೆವುದಿಬ್ಬರ ಬಾಳನೆಂದು
 ನಾವು ಕಟ್ಟಿದ ಪ್ರೇಮಪಾಶವೆ
 ನಮ್ಮ ಕೊರಳನು ಬಿಗಿಯಿತು,
 ನೆಮ್ಮದಿಗೆ ಉರಲಾಯಿತು.
 ಯಾವ ಪಾಪವೂ, ಯಾರ ಶಾಪವೂ—
 ಪ್ರೇಮವೇ ಬಗೆಯಾಯಿತು!

ನಮ್ಮ ಪ್ರಣಯವೆ ನಮಗೆ ಹಗೆಯೆ,
 ನಮ್ಮ ಹೃದಯವೆ ನಮಗೆ ಹಗೆಯೆ,
 ನಮ್ಮ ಸೌಖ್ಯಕೆ ಮೃತ್ಯುವೆ?
 ಸಲ್ಲದೀ ಸಂಶಯದ ಮನಸೇ
 ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವುದೆ ನಮ್ಮನು! |

ನಮ್ಮ ಕೆಳೆಯನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ
 ಕ್ರೂರವಿಧಿ ಗೋಳಿತ್ತನು,
 ಬಿತ್ತಿದನು ಸಂಶಯವನು.
 ಇದುವರೆಗೆ ನಾವವನಸೂಯೆಗೆ
 ಕೊಟ್ಟ ಬಲಿಯೇ ಸಾಲದೆ?

ಪ್ರೇಮವಸು ಪಡೆದುದಕೆ, ದುಃಖದ
ತೆರಿಗೆ ತೆತ್ತುದು ಸಾಲದೆ?—

ಬಾರ, ನಾವಿನ್ನೊಂದುಗೂಡುವ,
ಮತ್ತೆ ಒಮ್ಮೆ ನಸಾಗುವ,
ಸಂಶಯವ ಕಿತ್ತೊಗೆಯುವ,
ವಿಧಿಯ ವಂಚಿಸಿ ನಲಿಯುವ!

ತನಗೆ

ಸುಮ್ಮನೇಕೆ ಕೊರಗುತ್ತಿರುವೆ, ಕಣ್ಣು ನೀರನೇಕೆ ಮಿಡಿವೆ ?
ಒಮ್ಮೆ ಒಮ್ಮೆ, 'ಪ್ರಿಯನ ಮನಸು ಕಲಿಸ'ವೆಂದುಕೊಳುವೆಯೇಕೆ ?
ಬರಿಯ ಸುಖದ ಕ್ರೀಡೆ ಪ್ರೇಮವೆನುತ ನೀನು ಬಗೆದೆಯೇನು ?
ಇರಿತಗಳನು ತಾಳದವರಿಗಿದರ ಗೊಡವೆಯೇತಕೆ ?

ಆವನು ನಲಿವನೆಂದು ನೆಚ್ಚಿ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗೈದೆ ;
ತನಕದಾಸೆಯಿಂದ ಫಲವು ಬರುವ ಗಳಿಗೆಯನ್ನೆ ಕಾದೆ.—
ದೊರೆವುದೆಂದೆ ನಂಬಿ ಹೃದಯವೆದುರುಗೊಳಲು ತುಡಿದು ಬಂದ
ಸಿರಿಯೆ ವಿಧಿಯ ಮೊದಲ ತುತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆ !

ಭುಜದ ಹವಣು ವಿಾರಿತೆಂಬ ತೆರದಲಿಂದು ನೀನು ದುಡಿದೆ ;
ನಿಜದ ಪ್ರೇಮವೊಪ್ಪಿ ತಂದ ಕಾಣಿಕೆಯನು ಸಲಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ.
ಕಳೆಯಿತನ್ನು ನಿನ್ನ ಭಾರ : ಕೊಡುವುದೊಂದೆ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ.
ತಿಳಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದೆ.—ಮಿಕ್ಕ ಚಿಂತೆಯೇತಕೆ ?

ಪ್ರಿಯನು ಮೆಚ್ಚಲಿಲ್ಲವೇನು ? ನೋಡಿ ನುಡಿಸಲಿಲ್ಲವೇನು ?
ಬಯಸಿ ಬಯಸಿ ನೀನು ತೋರಿದೊಲವನರಿಯಲಿಲ್ಲವೇನು ?—
ಮರುಳು ಮನಸೆ, ಕೇಳಿದಾಗ ಮೆಚ್ಚು ನುಡಿಯ ಬಡ್ಡಿ ನಿನಗೆ
ದೊರೆಯುವುದಕೆ ಪ್ರೇಮವೇನು ಹಳೆಯ ಸಾಲವಾಯಿತೆ !

'ಕೊಟ್ಟೆ ನಾನು' ಎಂಬ ಗರ್ವವೇಕೆ ನಿನಗೆ ; 'ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನು
ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ನಲಿದು ಹೊಗಳಲಿಲ್ಲ'ವೆಂಬ ದುಃಖವೇಕೆ ?
ಒಲುಮೆಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಬಾಳಿನೆಣಿಕೆಯುಂಟೆ !
ಬಲಿವುದೊಂದೆ ತನಗೆ ಗೊತ್ತು : ಬೇರೆ ಬಿಂಕವುಳಿವುದೆ !

ನೋಡು, ಬಳಿಯ ದಾಸನೊಲಿದು ತಂದು ಕೈಯಲಿಟ್ಟ ಹೂವು
ಬೀಡವಾಗಲದನು ದಣಿಯು ಮೂಸಿ ಮುಡಿಯದೆಸೆದುಬಿಡಲು,—
ಶೋಕವೇಕೆ, ತಾಪವೇಕೆ? ' ಸೇವೆಗೈದೆಸೆಂಬ ನೆನಪು
ಸಾಕು ' ಎನದೆ ದಾಸನಳಲಿ ಕುದಿಯಬಹುದೆ ಸುಮ್ಮನೆ!

ನಡೆದ ನಂಗತಿ

ಕುಳಿತು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ, ಪ್ರೇಮದಲಿ ಕಾಮದಲಿ
ತರುಣ ರಮಣನು ಬಯಕೆನೋಟಗಳನು
ಸುಳಿಸುತ್ತಿರುವನು ನಾಚಿ ಹದುಗಿರುವ ಸತಿಯೆಡೆಗೆ,
ನೆರೆದ ಹೊಸ ಒವ್ವನದ ನಲ್ಲೆಯೆಡೆಗೆ.

ಅವಳ ತಗ್ಗಿದ ಮುಖವು, ನೆಲಕೆ ನಾಟಿದ ಕಣ್ಣು
ಇನಿಯನಿಂಗಿತವರಿಯಲಂಜುತಿರಲು,
ಅವಳ ಮುಡಿಮಲ್ಲಿಗೆಯ ತನಿಗಂಪು ಹರಿಹಾಯ್ತು
ರಮಣನೆದೆಯಲಿ ಸೊಕ್ಕುನುರಿಗೊಳಿಸಿತು.

ಅಂದೆ ಪತಿಪತ್ನಿ ಯರ ವೊದಲೊಸಗೆ.—ತರುಣನಿಗೆ
ಪ್ರೇಮಫಲವನು ಸೂರೆಗೊಳುವ ತನಕ ;
ಹಿಂದೆಲ್ಲ ಮನಸಿನಲಿ ನೆನೆದ ಸುಖಸರಸವನು
ಇಂದು ಸತಿಯೊಡನಾಡಿ ತಣಿವ ತನಕ.

ಹತ್ತಿರಕೆ ನಲ್ಲೆಯನು ಸೆಳೆದು ಮೊಗದಿರುಹಿಸಲು
ಒಲದ ತೋಳೊತ್ತಿದನು ಕೊರಳ ಮೇಲೆ ;
ಒತ್ತಿದನು,—“ ಹಾ ! ” ಎಂದು ಚೀರಿ ಕೈಯನು ಕಿತ್ತು
ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲುರುಳಿ ಮೈಮರೆತನು.

ಹಸುರುಗಟ್ಟಿತು ತೋಳು.—ಸತಿಯ ಕೂಗನು ಕೇಳಿ
ಬಂದ ಜನವರಸಿದರು ಕಾರಣವನು :
ಹೊಸ ಮುಡಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ದಂಡೆಯೊಳಗಡಗಿದ್ದ
ಕಿರುಸೂಜಿಯುದ್ದ ದೆಳನಾಗರವನು.

ಅಯ್ಯೋ, ಮಡದಿಯ ಜಡೆಯೆ ಮೃತ್ಯುಪಾಶವದಾಯ್ತೆ,
ಒಸಗೆಮಂಚವೆ ಮರಣಶಯನವಾಯ್ತೆ !
ಅಯ್ಯೋ, ಸತಿಯೊಲುಮೆಯನು ಸವಿವೊಂದು ತವಕವೇ
ಯನುಪುರಕೆ ಪಯಣಿಸುವ ತವಕವಾಯ್ತೆ !

ಒಂದು ಸಲವಾದರೂ ತುಟಿಗೆ ಮುತ್ತಿಡಲಿಲ್ಲ,
ಸೆಳೆದಷ್ಟಿ ಚೆಲುವೆಯನು ನಲಿಯಲಿಲ್ಲ!—
ಬಿಂದು ಮರುಭೂಮಿಯಲಿ, ಕಂಡು ಸೋಕಿದ ಜಲವೆ
ದಾಹವಣಗುವ ಮೊದಲೆ ವಿಷವಾಯಿತೆ !

ಅಂಜಿಕೆ

ನನ್ನ ತೋಳಿನ ನಡುವೆ, ನನ್ನೆ ದೆಗೆ ಬಿಗಿದು
ತನ್ನ ತನುವನು ನನ್ನ ಕಾವಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು,
ವಶಗೊಂಡ ನಿದ್ರೆಯಲಿ ನನ್ನ ಸಿರಿ ಸಂದು
ಹಸುಮಗುವಿನಂತೆ ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಿರಲು,—
ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ನಿಧಿಯದನು ಕಾದಿರುವ ನನಗೆ
ಬಗೆಯೊಳೆಂತೋ ಘೋರ ಭಯವುದಿಸಿತೊಂದು :
“ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೀಗೆಯೇ ಜೀವನವು ಮುಗಿದು
ನಲ್ಲನಳಿದರೆ—! ” ಎಂದು ಎದೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಹೋಯ್ತು.
ಒಡನೆ, ತುಟಿಯೊಳಗುಸಿರು ಹರವುದನು ಹಿಡಿದೆ ;
ತಡಹಿ ಮೈಯನು, ಬಿಚ್ಚಿ ಗಿರುವುದನು ತಿಳಿದೆ.
ಬದುಕಿಹನು, ಬದುಕಿಹನು ನನ್ನ ನಿಯನಿಸ್ತೂ !
ಹೃದಯದಂಜಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಕೊನೆಗಾಣಲಿಲ್ಲ :
ಮತ್ತೆ ದೃಢತರವಾಗಿ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯವನು
ಒತ್ತಿ ನನ್ನೆ ದೆಗಪ್ಪಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟೆನಲ್ಲ !

ಪ್ರೇಮ ಭೈರವ

ಸುಡುವ ಬೆಂಕಿಗೆ ಕೈಯನೊಡ್ಡಿ
ಹುಡುಗ, ನಗುನಗುತಿರುವೆಯಲ್ಲ !
ಹಡೆದವರು, ಕಾಪಾಡುವವರು
ನಿನಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆ ?

ಚೆನ್ನೆ ಯೊಬ್ಬಳ ಕಣ್ಣು ಹೊಳಪಿಸ
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ಕೆ ಬೆರಗುಗೊಂಡು
ಚೆಣ್ಣು, ನೀನು ಪತಂಗದಂತೆ
ಹಾರಿ ನಲಿಯುತ್ತಲಿರುವೆಯೊ !

ಅವಳು ಒಲಿದಳು, ನೀನು ಒಲಿದೆ ;
ಕವಲುಗೊಂಡಿತು ನಿಮ್ಮ ನಲವು.
ಸವೆಯದಮ್ಮ ತವು ದೊರೆಯಿತೆಂದು
ಇಷ್ಟರಿಂದಲೆ ಬಗೆದೆಯೊ !

ನಿಮ್ಮ ಇಬ್ಬರ ಪ್ರೇಮಲತೆಯನೆ
ನಿಮ್ಮ ಕೊರಳಿಗೆ ಬೀರಿ ಬಿಗಿದು,
ನೆಮ್ಮದಿಯನುಡುಗಿಸುವ ಮಾರನ
ತಂತ್ರವನು ನೀನರಿಯೆಯೊ !—

ವಿರಹವೆನ್ನುವ ಬೇಗೆಯೆಬ್ಬಿಸಿ
ಉರಿಗೊಳಿಸಿ ಸಂತಪಿಸಿ ತನುವನು,
ಅರೆಯುವನು ಸೌಖ್ಯವನು ಕಾಮನು ;
ಅಡಗಿಸುವನುಲ್ಲವನು.

ಒಳಗೆ ಸಂಶಯವೆಂಬ ಬೀಜವ
ಬೆಳೆಯಬಿಟ್ಟು ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟಿಸಿ,
ಹಿಳಿದುಬಿಡುವನು ಶಾಂತಿರವನು ;
ಸಾವೆ ಲೇಸೆನ್ನಿ ಸುವನು.

ಕಡೆಗೆ ಸಖ ಮೃತ್ಯುವನು ಕಳುಹಿ
ಬಡೆದು ನಲ್ಲರ ಜೋಡಿಬಾಳನು,
ಕೆಡಹುವನು ತಳಪಲ್ಲದಳಲನ
ಕೂಪದಲಿ ಉಳಿದವನನು.—

ಉರಿವ ಬಿಂಕಿಗೆ ಕೈಯಸೊಡ್ಡಿ
ತರಳ, ತಿಳಿಯದೆ ನಗುವೆಯಲ್ಲ !
ಸರಸಸೃಷ್ಟವೆ ಪ್ರೇಮ ?—ಭೀಷಣ
ಭೈರವನ ತಾಂಡವವದು !

ಅನುವಾದ

‘ ಅನುಕರಣವೇ ರೇಕಃ ಶಿಕ್ಷಣಃ ಪ್ರಬಂಧಶತಾಯತೇ ’

ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ

ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಕಾಲ

ಹೋಗಬೇಡವೋ ಎನಲಮಂಗಳವು ; ಹೋಗಿನ್ನೆ-
ಲಾ ಮಾತಿಸೋಕಗಿಲ್ಲ ಪ್ರೇಮದ ಸೆಲೆ.

ತಡೆ ಎನ್ನಲಾಜ್ಞೆ ; ನಿನ್ನಿಷ್ಟದಂತೆಸಗು ನೀ-
ನೆಂದರೂ ಬೇಸರದ ಸುಡಿಯಾಯಿತು.

ನಿನ್ನನಗಲಿದ ಒಳಿಕ ನಾನು ಬದುಕಿರಲಾರೆ-
ನೆಂಬುದನು ನಂಬುವೆಯೋ, ಮತ್ತಿಲ್ಲವೋ ?

ನೀನು ಪಯಣಿಸುವಾಗ ಕೊಂದುವಾ ಸುಡಿಗಳನು
ನಲ್ಲ, ನೀನೇ ನನಗೆ ಹೇಳಿ ಕಲಿಸು.

—ಸುಭಾಷಿತಾವಲಿ, ೧೦೪೯.

* * *

ಹೊರಡುವೆನು ಎಂದ ಸುಡಿ ಕೇಳಿಸಿತು ; ಹಿಂದಿರುಗು-
ವವಧಿಯನು ನಿಲಿಸಿದಳು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ.

ಮನೆಯ ಮೇಲಿನ ಗಮನವಿರಲಿ ನಿನಗೆನ್ನುವಾ
ಸುಡಿಗಳೂ ನೆಲಸಿದುವು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ.

ತರಳೆ, ನೀನಕಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪತಿಯ
ಮುಖವ ನಿರುಕಿಸಿ, ಬಿಟ್ಟು ನಿಟ್ಟುಸಿರನು,

ಸ್ತನೈವೂಡುತ್ತಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಂದನ ಮೇಲೆ
ನೋಟವನು ಬಹುಕಾಲ ತಂಗಿಸಿದಳು.

—ಸುಭಾಷಿತಾವಲಿ, ೧೦೬೪.

ಪಾಂಥ ವನಿತೆ

ಕಣ್ಣು ಹರಿಯುವ ತನಕ ತನ್ನ ನಲ್ಲನ ಹಾದಿ-
ಯಸು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಖೇದವನು ತಳೆದು,
ಹಗಲು ಮುಗಿಯಲು, ಜನದ ಸುಳಿವಳಿದ ದಾರಿಯಲಿ
ಕವಿದು ಕತ್ತಲೆ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು,
ಹೆಜ್ಜೆಯೊಂದನು ಶೋಕದಲಿ ಮನೆಯ ಕಡೆಗಿಟ್ಟು,—
ಈ ಕ್ಷಣದೊಳೇ ಬಂದನೇನೊ ಎಂದು
ಬಡನೆ ಕೊರಳನು ತಿರುಹಿ ಮತ್ತೆ ನೋಟವನತ್ತ
ಜೀರಿದಳು ಬೇಗ ದಾರಿಗನ ಮಡದಿ !

—ಅಮರು ಶತಕ, ೭೬.

* * *

ಬರೆವಳು ಗೆರೆಗಳನೆಣಿಸಳು, ತುಂಬದ
ಕಂಬನಿ ತೊಳೆಯಲು ಕೆನ್ನೆಯನು,
ಗಡುವಿನ ದಿವಸವು ತೀರಿತೊ ಏನೋ
ಎಂದಳುಕುತ ಬಾಲೆ.

—ಸುಭಾಷಿತಾವಲಿ, ೧೦೭೨.

* * *

“ ಎಕಿಂತು ಬಡವಾದೆ, ಬಡನಡುವಿನವಳೆ ? ”

“ ಹೆರರ ಸುದ್ದಿಗಳೆಲ್ಲ ನಿನಗೇತಕೆ ? ”

“ ಇರಲಿರಲಿ, ಹೇಳದನು ನನ್ನ ಸಂತಸಕೆ.”

“ ದಾರಿಗನೆ, ಹೇಳುವಳು ನಿನ್ನ ಮಡದಿ.”

— ‘ ಕಿಮಿತಿ ಕೃಶಾಸಿ ಕೃಶೋದರಿ. . ’

ಅಭಿಸಾರಿಕೆ

ಎದುರುಗಾಳಿಗೆ ಕುರುಳು ಕೆದರಿ, ತಿಲಕವು ತೊಡೆದು,
 ಅಡಿಯರಗು ಹರಿದುಡಿಗೆ ಕೆಂಪು ಕದಡಿ,
 ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಗುಡುಗಿನಿಂದೆದೆ ಬಿಚ್ಚಿ, ಮುಖ ಕಂದಿ,
 ಪ್ರಿಯನ ಮನೆಯೆಡೆಗೆಂತೊ ಬಂದು ಸೇರಿ—
 ಮಳೆ ಚಚ್ಚು ತಿದ್ದಿರೂ, ಬಾಗಿಲನು ತೆರೆಯೆಂದು
 ಕೂಗಲೊಲ್ಲಳು ರಮಣಿ ನಾಚಿಕೆಯಲಿ ;
 ಕೆಸರುಗಟ್ಟಿದ ಕಾಲುಸರಗಳನು ಘಲ್ಲೆಂದು
 ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತ ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿರುವಳು.

—ಸುಭಾಷಿತಾವೆಲಿ, ೧೯೫೦.

* * *

“ ಹಬ್ಬದಿರುಳೊಳಗೆಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿರುವೆ, ಚೆಲುವೆ ? ”
 “ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕೆ ಮಿಗಿಲಿನಿನಿಯನಿರುವೆಡೆಗೆ ! ”
 “ ಏಕಾಂಗಿ ನೀನೆಂತು ಹೆದರೆಯೆಲೆ ತರಳೆ ? ”
 “ ಸೋಗೆಯಂಬಿನ ಮದನನಿಲ್ಲವೇ ಜೊತೆಗೆ ! ”

—ಅಮರು ಶತಕ, ೭೧.

* * *

ತುರುಬಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಲೆಯ ಮುಡಿದು,
 ಅಂಗಕೆಲ್ಲ ಚಂದನವನು ತೊಡೆದು,
 ಬಿಳಿ ಪಟ್ಟುಡೆಯುಟ್ಟಭಿಸಾರಿಕೆಯರು
 ಚಂದ್ರಿಕೆಯೊಳಗೂ ಕಾಣಿಸರು.

—ಕಾವ್ಯಾದರ್ಶ, ೨-೨೧೫.

ಹತಾಶೆ

ಮೊದಲು, ಬೇರ್ಪಡದೊಂದೆ ತನು ನಮಗೆಂಬ ರೀತಿಯಲಿದ್ದಿ ತು ;
 ಬಳಿಕ, ನೀನೋ ಪ್ರಿಯನು, ನಾನು ಹತಾಶೆ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾದೆನು.
 ಈಗ, ನಾಥನು ನೀನು, ನಾನೋ ಮಡದಿ—ಇನ್ನೇನಾಚೆಗೆ !
 ಪಡೆದಿ ನಾನಿದೊ ವಜ್ರಕರ್ಕಶವಾದ ಪ್ರಾಣದ ಫಲವನು !

—ಅಮರು ಶತಕ, ೬೯.

* * *

ಪ್ರೇಮಪಾಶದ ಕಟ್ಟು ಕಳಚಲು, ಪ್ರಣಯಗೌರವವಿಳಿಯಲು,
 ಋಜುತೆ ತೊಲಗಲು, ಮಂದಿ ನಡೆದಂತವನು ನನ್ನಲಿ ನಡೆಯಲು ;
 ಇದನು ಪ್ರಿಯಸಖಿ, ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ನೆನೆದು ಕಳೆದಾ ದಿನಗಳ—
 ಅರಿಯೆನೇತಕೆ ಸೀಳದಿಹುದೋ ನೂರು ಪಾಲಿಗೆ ಹೃದಯವು !

—ಅಮರು ಶತಕ, ೪೩.

* * *

“ಇದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲವೆ?” “ಕರಿಯದು”; “ಇನಿಯಾ ಬಳುವಲ್ಲವೆ?” “ಅಹುದು.”
 “ನಡೆಯುವ ಮುಂದಕೆ” “ಹೊರಡುವ”; “ನಡೆದುದು ಸಾಕೈ” “ ಸರಿ,
 [ಸಾಕು.]”

ಮೊದಲಿಂತೆನ್ನೀ ಮನಸನು ಬಹುದಿನ ಯಾರನುಸರಿಸಿದನೋ
 ಅವನೇ ಹೆರರಂತಾದನು ; ಎಲೆ ಸಖಿ, ಪುರುಷರೊಳುಂಟೆ ಕಳೆ !

—ಅಮರು ಶತಕ, ೯೪.

ವಿರಹಿ

ಸ್ವಾಧೀನೆಯಿವಳೆನುತ ಚದುರು ಮುತ್ತಿಡಲಿಲ್ಲ,
 ಆಸೆಗೊಂಡವಳ ತುಟಿಯಿಾಂಟಲಿಲ್ಲ,
 ಅವಳ ನಗೆನಡೆಗಳನು ಮೆಚ್ಚಿ ನಿರುಕಿಸಲಿಲ್ಲ,
 ಬಲುಮೆಯಲಿ ಹಿಡಿದವಳನಪ್ಪಲಿಲ್ಲ,
 ನಲ್ಲೆ ಮುಸಿಸಾಂತರೂ ಒಲಿಸಿ ನಂಜಿಸಲಿಲ್ಲ ;
 —ಮುಚ್ಚಿ ದುದು ನನ್ನ ನೀ ತೆರದ ಮರುಳು.

ಅಷ್ಟರೊಳಗೇ ದುಷ್ಟವಿಧಿಯೆಂತು ನನಗಿಂತು
 ವಿರಹವಿದನೊಡ್ಡಿ ದನೊ, ಗೆಳೆಯ, ತಿಳಿಯೆ !

—ಸುಭಾಷಿತಾವಲಿ, ೧೩೭೦.

* * *

ಕೋಪದಲಿ ಮೊಗದಿರುಹಿ ಮನದನ್ನೆ ಕನಸಿನಲಿ ಕಾಣಿಸಿದಳೆಂದು ನನಗೆ :
 ಬೀಡ, ಮುಟ್ಟದಿರೆನ್ನ ನಂದವಳು ರೋದಿಸುತ ಹೂರಡಲುಜ್ಜುಗಿಸುತ್ತಿರಲು,
 ಜಿಗಿಯಿಸ್ಸಿ ಪಲವು ಸವಿಸುಡಿಗರೆದು ನಲ್ಲೆಯನು ನಾನು ನಂಬಿಸುವ
 [ಮೊದಲೆ
 ಗೆಳೆಯ, ಕರುಬುವ ದುರುಳ ವಿಧಿ ನನ್ನ ನಿದ್ರೆಯನೆ ಭಂಜಿಸಿದನಷ್ಟರೊಳಗೆ.

—ಸುಭಾಷಿತಾವಲಿ, ೧೩೭೧.

* * *

ತಬ್ಬಿದಾಗಲಿಸುವುದಿಬ್ಬರನು ಎಂದಕುಕಿ
 ಸರವನೂ ಕೋರಳಿನಲಿ ಧರಿಸೆವೆಂದು,
 ಹಬ್ಬಿಹುದು ಪರ್ವತವು, ಹರಡಿಯುದು ಹೇರಡವಿ,
 ಹರಿಯುವುದು ಹೊಳೆ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇಂದು !

—ಸುಭಾಷಿತಾವಲಿ, ೧೧೯೨.

* * *

ಇರಲಿ ದೀವಿಗೆ, ಬಿಂಕಿ, ತಾರಗೆ, ಇರಲಿ ಚಂದ್ರನು, ಮಣಿಗಳು ;
ಹುಲ್ಲೆ ಗಣ್ಣವಳಿಯಲೀ ಜಗವೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆಯಾಯಿತು !

—ಸುಭಾಷಿತಾವಲಿ, ೧೨೩೫.

* * *

ನಲ್ಲೆ ಯಿರುವೆಡೆಯಿಂದ ಜೀಸಿತ್ತ, ಗಾಳಿ,
ಸೋಕುತವನು ಬಂದು ಸೋಕು ನನಗೆ.
ಪ್ರಣಯಕಾತರನಿಗಿದೆ ಹಿರಿಯದೊಂದೊಸಗೆ ;
ಧರಿಸಬಹುದಿದರಿಂದ ಜೀವಿತವನು.

—ಸುಭಾಷಿತಾವಲಿ, ೧೧೯೦.

* * *

ಮರುಳರು ಸಂಗಮವನು ಕೋರುವರು ;
ವಿರಹವೆ ನನಗಿರಲಿ :
ಪ್ರಿಯೆ ಒಬ್ಬಳೆ ಸಂಗಮದಲಿ ; ಜಗವೇ !
ತನ್ನಯವಪ್ಪುದು ವಿರಹದಲಿ !

—ಸುಭಾಷಿತಾವಲಿ, ೧೨೪೯.

* * *

ವಿರಹವದೂ ಸಂಗಮವಹುದು
ಮನಸೊಂದೊಂದನು ಹೊಂದಿರಲು ;
ಹೃದಯಗಳಿರಡೂ ಒಡೆದಿರಲು
ಸಂಗವು ವಿರಹಕೆ ಮಿಗಿಲಹುದು !

—ಶೃಂಗಾರ ಶತಕ, ೮೭.

ಸಂಕೀರ್ಣ

ಎನು ಮೆಚ್ಚಿಕೆ ನನಗೆ, ಅದನೇ ನಲ್ಲೆಯೆಸಗುವಳೆನುವನು ;
 ಏನನವಳೆಸಗುವಳೊ, ಅದೆ ಅದೆ ಮೆಚ್ಚು ತನಗೆಂದರಿಯನು !

— 'ಯದೇವ ರೋಚತೇ ಮಹ್ಯಂ..'

* * *

ಹಸಿಮಣಿ ವಧುವನು ವರನೇಕಾಂತದ
 ಭುಜಪಂಜರದಲಿ ಸರೆಗೊಳಲು,
 ಬಲಿಯಲಿ ಜಿದ್ದೆಳಹುಲ್ಲಿಯ ತೆರದಲಿ
 ಗಡಗಡ ನಡುಗುವಳು.

— 'ಭುಜಪಂಜರೇ ಗೃಹೀತಾ..'

* * *

ತುಟಿಯಲಿ ಹೊಸ ತಾಂಬೂಲದ ಕೆಂಪು,
 ಕಣ್ಣಲಿ ಕಾಡಿಗೇ, ದುಗುಲದ ಸೊಂಪು,—
 ಇದೆ ಅಭರಣವು ಸುಂದರಿಯರಿಗೆ ;
 ಉಳಿದೊಡವೆಯು ಕೊರೆ ಕರೆ ಮೈಗೆ.

— 'ಅಥರೇ ನವವೀಟಿಕಾನುರಾಗಃ..'

* * *

ಎದುರಿಗಿಲ್ಲದಿರಲು ನೋಡುವಷ್ಟೆ ಹಂಬಲು,
 ನೋಡಿದಾಗ ಕೂಡುವೊಂದೆ ಸುಖದ ಕೋರಕೆ,
 ಸೇರೆಗಣ್ಣು ಸತಿಯನಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕವೋ
 ದೇಹವೆರಡು ಒಂದೆ ಆಗಲೆಂದು ಬಯಸುವೆ !

— ಶೃಂಗಾರ ಶತಕ, ೭೧.

ಗಾಥಾನಪ್ತಶತಿಯಿಂದ

(ಸಾಂಗತ್ಯದ ಧಾಟ)

ಎಸಿತೊಲವನು ಕೊನೆತನಕ ನೀನಿಡಬಲ್ಲೆ,
ಅಸಿತನೆ ಸಲಿಸು ನೀನೆನಗೆ.

ಇತ್ತ ಪ್ರೇಮವ ಕಿತ್ತುಕೊಳಲು ದುಃಖವ ನುಂಗಿ
ಸಹಿಸಲೆಲ್ಲರು ಶಕ್ತರಲ್ಲ. (೧-೭೧)

* * *

ಇನ್ನೂ ಬಾಲಕನೆನ್ನು ಗೋವಾಲನೆಂದೆಂದು
ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಯಶೋದೆ,
ಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ, ತಮ್ಮೊಳು ತಾವು
ವ್ರಜವಧುಗಳು ನಗುತ್ತಿಹರು. (೨-೧೨)

* * *

ಮೇಲಕ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಬಿರಳನು ವಿರಳಿಸಿ
ತಡೆದು ದಾರಿಗ ನೀರ ಕುಡಿದಂತೆಲ್ಲ,
ಅರವಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಲೆ ಕಿರು ಜಲಧಾರೆಯು-
ನಿನ್ನೂ ಕಿರಿದುವಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಿಹಳು. (೨-೬೧)

* * *

ಎದುರಾಗಿ ಹಾಯಿಸಿ ಮರಳಿಸಿ ಹೋರಳಿಸಿ
ನಲ್ಲೆ ಬೀರುವ ಕಣ್ಣು ಮಿಂಚುಗಳೆ
ಮದನನ ಬಾಣಗಳೆಮಗೆ ; ಮಿಕ್ಕವರಿಗೆ
ಯಾವುವು ಬೇಕಾದರವೆ ಆಗಲಿ. (೩-೧೦)

* * *

ನಗೆಯಿಂದ ಮೂದಲೆ, ಮಿಗಿಲಿನಾದರದಿಂದ
ಇರಿಯುವ ಸಂಕಟವು,

ಇಳಿವ ಕಂಬನಿಯಿಂದ ಕಲಹವು—ಸದ್ಧಿತಿ
ಇದು ಕುಲಸತಿಯರಿಗೆ.

(೬-೧೩)

* * *

ವಾವಿನ ಕುಡಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವಿನ್ನೂ, ಅತ್ತೆ,
ಮಲಯನಾರುತನಿನ್ನೂ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ.
ಬಂದಿತು ಮಧುನಾಸವೆಂದು ಸಾರುವುದಿಂದು
ಹೂಮ್ಮಿದುತ್ತು ಕತೆ ತಾನೆ.

(೬-೪೨)

* * *

ಎನೇನು ಸೋಗಸದೊ ಸಿನಗದನೆಸಗೆನು—
ನನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿರುವುದನು ;
ನಾನೇ ಸೋಗಸದವಳಾದರೆ, ಎಲೆ ಚೆನ್ನ,
ಅದು ನನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿಹುದೆ?

(೭-೧೫)

* * *

ಇಳಿಹಗಲಲ್ಲಿ ಬಂದಳಿಯನ ಮೋಹದ
ಬಯಕೆಯನಿಮ್ಮ ಟಿಸುವುದು—
ಒಳಮನೆಯಲಿ ತನ್ನ ವಧು ನೀರುವಿಯಾಯುವ-
ಳೆಂದು ಸಾರುವ ಬಳಿ ಸದ್ದು.

(೭-೮೩)

ಗ್ರೀಕಿನಿಂದ

ಮುಳುಗಿದನು ಚಂದಿರನು, ಕೃತ್ತಿಕೆಯರಡಗಿದರು,
ಸರಿಹೊತ್ತು ವಿಾರಿರುವುದಿರುಳಿನಲ್ಲಿ,
ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಲಿರುವುದು ವೇಳೆ ; ನಾನೊಬ್ಬಳೇ
ಹೊರಳುವೆನು ಶಯನದಲ್ಲಿ !

—ಸಾಫೋ.

* * *

ತಾರಗಳ ನಿಟ್ಟಿಸುವೆ, ನಲ್ಲೆ ?—
ನಾನೆ ಆ ಬಾನಾಗೆನೇ :
ಕೋಟಿ ತಾರಗೆ ಕಣ್ಣು ತುಂಬ
ನಿಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ನೇ !

—ಪ್ಲೇಟೊ.

ಕಣ್ಣು

ಇರುಳಿಗೆ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳಿರುವವು,
ಒಂದೇ ಹಗಲಿಗದು.
ಮೆರವಿಳೆಯಲಿ ಬೆಳಕಳಿವುದು ಮತ್ತೆ
ಕುಂದುವ ರವಿಯೊಡನೆ.

ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳಿರುವವು ಮತಿಗೆ,
ಹೃದಯಕೆ ತಾನೊಂದೇ.
ಬೀವನದೆಲ್ಲಾ ಬೆಳಕಳಿಯುವುದು
ಎದೆಯೊಲವಳಿದಿರಲು.

—ಬೂರ್ಡೆಲಾನ್ : *The night has a thousand eyes.*

ಹೆಸರು

ಸುಖದ ದಿವಸವೊಂದರಲ್ಲಿ ನುಡಿದೆ ನನ್ನ ಚೆನ್ನೆ ಗಿಂತು :
ಬೆಸಸು, ನನ್ನ ಕವನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕರೆವ ಹೆಸರದೆಂತು—
ಕಾವ್ಯಗಳಲಿ ಮೆರೆವ ಯಾವ ಸವಿಯ ಹೆಸರದು ?
ಇಂದುಮತಿಯೆ, ಶಕುಂತಲೆಯೆ,
ಕಾದಂಬರಿಯೆ, ಯಶೋಧರೆಯೆ,
ಉಷೆಯೆ, ಉಮೆಯೆ, ರಮೆಯೆ—ಯಾವ ಹೆಸರನಿಡುವುದು ?

ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯಿತ್ತಳಿಂತು ಮಾರುನುಡಿಯು :
ಹೆಸರಿಸೊಳಗೆ ಯಾವ ಭಾಗ್ಯವುಂಟು ? ಬರಿಯ ಬಯಲು, ಇನಿಯ—
ಹಾಡಿಗೊಪ್ಪುವಂತೆ ಜೋಡಿಸೊಂದು ಹೆಸರನು.
ಇಂದುಮತಿಯೊ, ಕಾದಂಬರಿಯೊ,
ಉಷೆಯೊ—ತಿಳಿದ ಹೆಸರ ಕರೆಯೊ ;
ಒಂದೆ ಮಾತು : ನಿನ್ನ ಳೆಂದು ಕರೆಯೊ ನನ್ನನು !

—ಕೋಲ್‌ರಿಜ್ : *I asked my fair one happy day.*

